

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านคีรีวงจากการท่องเที่ยว

Changes in The Way of Life and The Impact of Tourism on The Local Way of Kiriwong Life

สุดาวรรณ มีบัว*, วันชัย เอื้อจิตรเมศ, วาที ทรัพย์สิน

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Sudawan meebua*, Wanchai Uejitmet, Watee Subsin

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนคีรีวง ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อม โดยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกลุ่มต่างๆในชุมชน ประชาชนในพื้นที่ชุมชนคีรีวง จำนวน 50 คน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนา

ผลจากการวิจัย พบว่า ชุมชนคีรีวงในอดีตมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ แต่เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างรวดเร็วมากในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ชุมชนมีการประกอบอาชีพเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น สร้างบ้านเรือนที่มีการตกแต่ง และมีแบบที่ทันสมัยมากขึ้น การเกษตรมีการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและสารเคมีมากขึ้น สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น มีลักษณะการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น ภาระหนี้สินมีเพิ่มขึ้นเนื่องจากการลงทุนและผลิตสินค้าและบริการ มีการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินอย่างหลากหลายทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ และเพื่อการประกอบธุรกิจในพื้นที่ ความสุขโดยภาพรวมของครอบครัวมีมากขึ้น คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาและบุตรหลานมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ผลกระทบชุมชนมีหลายประเภท ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นลักษณะห่างเหินมากกว่าในอดีต เนื่องจากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว กิจกรรมที่คนมีร่วมกันในชุมชนจะเป็นงานบุญและงานเทศกาลเป็นหลัก ปัญหาความขัดแย้งมีอยู่บ้างแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรง มีปัญหาอาชญากรรมน้อย เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยสรุปผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนนั้น ประกอบด้วยผลกระทบทางบวกและทางลบทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ : การเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิต ผลกระทบ คีรีวง

Abstract

This research aims to study changes in the way of Kiriwong life and to study impacts of tourism on the local way of Kiriwong life in economy, society, culture, and environment. Data was collected by using participant observation and interview methods.

There were 50 participants which were community leaders, Village heads, Member of the Sub-district Administrative Organization Council, representatives of groups in community, and people of Kiriwong Village. Data was analyzed to summarize the results. Then the results were presented by using descriptive method.

The research reveals that the way of Kiriwong life changed slowly in the past. However, when the village has evolved over the years to become one of Nakhon Si Thammarat popular tourist attractions, the local way of Kiriwong life has changed rapidly over the past three years. The important changes in the Kiriwong way of life are as follows: people have more career opportunities in the fast growing industry of travel; houses and buildings have been decorated and designed in a more contemporary style; modern instruments and chemical substances are more often used in the local agriculture; the community economy is getting better, especially in income distribution; household debt keeps rising because of the needs to invest and to produce products and services, land has been transferred to different holders from both inside and outside community, members of families are more satisfied and happier with their lives, more people in the community started to pay attention to education so their children have got a higher degree; there are more variety of local products; people in the community become more estranged than people in the past; as being a tourist attraction, people gather to do two main activities which are religious ceremony and festival; there is some disagreement among people in the community but it is not intense conflict; and there are only few community crime problems due to good relationship between people in all levels of the community. In conclusion, there are positive and negative impacts of tourism on the local way of Kiriwong life in economy, society, culture, and environment.

Keyword : Change Way of life Impact Kiriwong

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศจัดเป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่งที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีมาก สามารถนำเงินตราจำนวนมากมหาศาลเข้าสู่ประเทศ เป็นการสร้างอาชีพและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกภูมิภาค ดังนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่เป็นกลยุทธ์หลักในการ

พัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 4 จนถึงปัจจุบัน และในแผนพัฒนาในปี 2560 ได้กำหนดกลุ่มพัฒนาทางการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและมีเอกลักษณ์ ทั้งนี้พบว่าการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สะท้อนให้เห็นจากรายได้การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญหรือโดยเฉลี่ย 25.9 ล้านคนในระหว่าง พ.ศ.2551-2558 ซึ่งส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ ของประเทศและเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงานในภาคบริการเกี่ยวเนื่อง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564, 2559)

การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมที่จะได้เข้าไปใช้เพื่อการท่องเที่ยว หรือเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกิดขึ้น เช่น การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของวิถีทั้งเชิงบวกเชิงลบ การศึกษาสภาพชุมชนจะให้เห็นปรากฏการณ์ของพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ดี (ปัญญา เลิศไกรและลัญจกร นิลกาญจน์, 2559) โดยเฉพาะกับพื้นที่ที่การท่องเที่ยวเข้าไปแล้วชุมชน ท้องถิ่นไม่สามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และมีการดำเนินการโดยขาดการวางแผน และขาดการอนุรักษ์ทางด้านการท่องเที่ยว แต่ได้ดำเนินการที่เน้นภาคธุรกิจจนมากเกินไป ในเชิงบวก การท่องเที่ยวมีคุณค่ามรดกมีส่วนช่วยให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นโดยเฉพาะในการพัฒนาสาธารณูปโภค และการมีรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น และการมีงานที่หลากหลายในภาคบริการเกิดขึ้น

ชุมชนบ้านคีรีวงตั้งอยู่ในตำบลกำโลน อำเภอลานสกา โดยชุมชนคีรีวงตั้งในหุบเขาหลวงบนแนวเทือกเขานครศรีธรรมราชซึ่งมีพื้นที่มากถึง 13,479 ไร่ มีประชากรรวมทั้งสิ้น 9,106 คน ทั้งนี้มีจำนวน 12 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ของหมู่ที่ 5,8,9 และ 10 อยู่ในชุมชนคีรีวงมีจำนวนประชากร 3,213 คน (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน, 2559) อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรบนพื้นที่เชิงเขาในรูปแบบสวนผสมผสาน เป็นชุมชนที่นำเอาภูมิปัญญาจากคนรุ่นก่อน มาใช้ในการดำเนินชีวิตและประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม (วรดี เลิศไกร จรุงใจ มนต์เลี้ยง และสุชาติ จิตกล้า, 2559) คือ การปลูกพืชหลายชนิด ไร่ในแปลงเดียวกัน ซึ่งเรียกเป็นภาษาถิ่นได้ว่า “สวนสมรม” ผลผลิตทางด้านเกษตร เช่น มังคุดเขา ทุเรียน ยางพารา สะตอลองกอง ลางสาด จำปาตะ ลูกเนียง ส้มแขก ผักเขลียง ผักกูด ชะอม มะเขือ บวบ ตำลึง พริกขี้หนู ฯลฯ และมีการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมต่าง ๆ เช่น กลุ่มแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร กลุ่มการผลิตสินค้าพื้นบ้านจากวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อม การแปรรูปพืชสมุนไพร และผลไม้บางชนิดเป็นเวชสำอางซึ่งมีคุณสมบัติเป็นยา เป็นสบู่ ครีม และแชมพูที่มีส่วนผสมของเปลือกมังคุด ส้มแขก หรือขมิ้นที่ใช้สำหรับลดอาการผื่นคัน รักษาผ้า และบำรุงผิวพรรณ การรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานในสวนสมรม เช่น ดายหญ้า เก็บผลผลิตซ่อมแซมสวนโดยปัจจุบันมีทั้งแรงงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ เช่น แรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อพยพมาทำงานรับจ้างในช่วงหมดฤดูข้าว เป็นต้น คนในพื้นที่อาชีพรับจ้างเป็นทางเลือกหนึ่งของชาวบ้านที่มีที่ดินของตนเองน้อย ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อาชีพเสริมที่นิยมมาก คือ อาชีพเสริมด้านการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลจากการเปิดตัวหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว โดยชาวบ้านทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ให้ความรู้เรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นผู้นำทางศึกษาธรรมชาติและพักผ่อน นอกจากนี้ยังให้บริการที่พักในชุมชน (Home Stay) ซึ่งดำเนินการโดยชมรมการท่องเที่ยวอนุรักษ์บ้านคีรีวง ทำให้ชุมชนคีรีวงได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เมื่อปี พ.ศ. 2541 บ้านและปัจจุบันนี้มีรีสอร์ทในพื้นที่ตำบลกำโลนถึง 10 แห่ง

ชุมชนคีรีวง เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่พัฒนาก้าวกระโดดท่ามกลางกระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เป็นผลทำให้มีชื่อเสียงและมีคนมาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก เพราะนักท่องเที่ยวต่างแสวงหาและเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งยังคงมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ สวยงามและมีเอกลักษณ์ คีรีวงหมู่บ้านท่ามกลางหุบเขาแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงเป็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ชุมชนคีรีวงเริ่มเปิดตนเองสู่โลกภายนอกและพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองในระยะเวลาอันรวดเร็ว วิถีชีวิตของผู้คนที่เดิมแนบชิดกับธรรมชาติ เลี้ยงชีพแบบพออยู่ พอกิน และมีความสัมพันธ์กันฉันเครือญาติ ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นวิถีชีวิตที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีเครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย มีอาชีพที่เป็นโอกาสสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว มีร้านค้าที่หลากหลาย และมีระบบความสัมพันธ์เชิงธุรกิจมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาทั้งโอกาสและความท้าทายหลายประการมาสู่หมู่บ้านคีรีวงในบริบทปัจจุบัน นอกจากนี้ประเด็นเหล่านี้แล้วในด้านการเปลี่ยนแปลงย่อมจะมีความหลากหลายทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ประกอบกับ ททท. สำนักงานภาคใต้เขต 2 ตั้งใจที่จะผลักดันให้หมู่บ้านคีรีวง เป็นแม่แบบที่แท้จริงสำหรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ชุมชนคีรีวงเองยังจะต้องตระหนักและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวคีรีวงในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว ดังกล่าว เพื่อสามารถเป็นข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยวคีรีวงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชนจากการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวชุมชนคีรีวง มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ชุมชนคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอบเขตของการศึกษาทางด้านเนื้อหา ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ อาชีพ ภาวะหนี้สิน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ชุมชน การแต่งกาย ภาษา อาหาร และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์
2. ขอบเขตทางด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้นำที่เป็นทางการ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่คีรีวง
3. ขอบเขตทางด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาผู้วิจัยเริ่มศึกษาตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ.2560 ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ.2560 รวมระยะเวลา 10 เดือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและสัมภาษณ์

ระเบียบวิธีการการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชนคีรีวงจากการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางลบ ข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม (Ann R. J. Briggs, Marianne Coleman and Marlene Morrison, 2012) รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ดังนั้นเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล และมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้นำที่เป็นทางการในพื้นที่ ประกอบด้วย กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 4 คน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 8 คน ประธานกลุ่มต่างๆในชุมชน 10 คน ตัวแทนสถานศึกษาในชุมชน จำนวน 1 คน รวมจำนวน 25 คน โดยสัมภาษณ์ในด้านมิติการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของชุมชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของชุมชนในปัจจุบันภายหลังการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนกับคนในและคนนอกในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคีรีวง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนคีรีวง ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ ผู้นำที่เป็นทางการ สอบถามในประเด็นพื้นที่การท่องเที่ยว บริบทชุมชน การเปลี่ยนแปลง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านบวกด้านลบ และประชาชนทั่วไป สอบถามในประเด็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนก่อนและหลังการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน

แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตรอบทิศทางอย่างละเอียด (ปรีชา สามัคคีและปัญญา เลิศไกร, 2557) แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมโดยเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง โดยมีแบบสังเกตด้านต่างๆ ได้แก่ มิติการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว สภาพทั่วไปของชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวก วิถีชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน เป็นต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือการดำเนินการเก็บข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคีรีวง รวมทั้งการเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคีรีวง เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ เช่น ประวัติความเป็นมา ประชากร จำนวนประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามตามแนวทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีแนวคำถามแบบปลายเปิดเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถาม เพื่อให้ได้ประเด็นข้อมูลที่ครอบคลุม และมีความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามสถานการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการสังเกต นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล นำมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษา วิเคราะห์ สรุปและนำเสนอผลโดยการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่ศึกษา คือ บริบทด้านชีวิตก่อนและหลังการเข้ามาของการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนไปพร้อมกับการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป สัมภาษณ์เจาะลึกในประเด็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนในด้านเศรษฐกิจ

สังคม วัฒนธรรม รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนคีรีวงหลังจากการมีท่องเที่ยว (Barney G. Glser, 1978).

สรุปผลการวิจัย

1. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

จากการศึกษา พบว่า ในพื้นที่ชุมชนคีรีวงมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีการอพยพของคนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้นจากเดิม การดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตและมีกรยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็ว ชุมชนคีรีวงตั้งอยู่ใกล้อำเภอเมืองเพียง 25 กิโลเมตร สร้างความเจริญได้อย่างรวดเร็ว การเดินทางสามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง (รถสองแถว) และโดยรถส่วนตัวได้อย่างสะดวก วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ว่ามีบางกลุ่มอยากให้ชุมชนพยายามที่จะรักษาความเป็นวิถี เอกลักษณ์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบประเพณีของชุมชนให้คงอยู่ การดำเนินชีวิตของชุมชนมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสามัคคี มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนก็ตาม ในปัจจุบันเมื่อชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น และมีการประกอบอาชีพเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน ดังนี้

1. การสร้างบ้านเรือน การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชุมชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมตั้งบ้านเรือนใกล้กัน เพื่อความสะดวกสบายในการใช้น้ำอุปโภคบริโภค และตั้งบ้านเรือนแบบกระจายตามพื้นที่เกษตรกรรม หรือริมทางใกล้เคียงกับสถานที่สำคัญ และตามเส้นทางคมนาคม โดยมีลักษณะ การตั้งบ้านเรือนเป็นบ้านแบบไม้ได้ถุนสูง ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงลักษณะเป็นปูน และดัดแปลงลักษณะบ้านเพื่อใช้พื้นที่ในการใช้เพื่อทำการค้าขาย มีบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างเกิดจากการขยายตัวของคนในชุมชน การเข้ามาของบุคคลภายนอก เช่นผู้ประกอบการเพื่อการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในชุมชน ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านกาแฟ รีสอร์ท

2. การประกอบอาชีพของคนในชุมชน คนภายในชุมชนคีรีวงในอดีตมีอาชีพหลัก คืออาชีพเกษตรกรรม เช่น สวนผลไม้ สวนยาง เลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ งานบริการทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอดีตมีความโดดเด่นด้านการพึ่งตนเอง ตั้งแต่เริ่มต้นตั้งหมู่บ้าน ในระยะแรกมีเพียงไม่กี่ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจนเป็นชุมชนในสมัยเก่าวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่ผูกติดอยู่กับภูมิปัญญาชาวบ้านมีปราชญ์ มีพระภิกษุ และคนเก่าแก่ในหมู่บ้าน วิถีผูกติดอยู่กับธรรมชาติ มีความผูกพันอยู่กับชุมชนและธรรมชาติ การดำเนินชีวิตก็หาได้จากดิน น้ำ ป่า ไม้ เช่น การหาของป่า สมุนไพรรักษาโรค พืชผักต่างๆ การจับปลา ล่าสัตว์ เป็นต้น ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างหนาแน่นปัจจุบันยังคงมีอยู่ แต่ลดน้อยกว่าเดิมมาก ลักษณะของครอบครัวชุมชนในสมัยอดีตเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กอยู่กันแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือกันและกัน บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้ามาได้ อาชญากรรมจึงมีน้อย ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนโดยรวมดีขึ้นส่วนใหญ่มิรายได้มากขึ้นจากอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยมีปัจจัยหลักคือการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเพิ่มของนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและนิเวศ การกระจายรายได้ของชุมชนการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพและการกระจายรายได้ ในลักษณะที่เป็นการมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรม อาหารบริการของคนในชุมชนและหรือจากนายทุนบุคคลที่มำทำธุรกิจชุมชน ซึ่งมีอยู่จำนวนมากขึ้นมาก ภาระหนี้สินของครอบครัวในชุมชน ยังคงมีหนี้และมีภาระหนี้มากขึ้นเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจทั่วไปแม้จะมีรายได้จากการ

ท่องเที่ยว รายได้มากใช้มาก และเนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้จ่าย หรือการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวทำให้หาสิ่งอำนวยความสะดวกกับตัวเองและครอบครัวมากขึ้น เช่นบางบ้านมีรถมอเตอร์ไซด์หลายคัน มีรถยนต์หลายคัน ต้องผ่อนและเปลี่ยนไปตามความทันสมัย เป็นต้น ความสุขภาพโดยรวมของครอบครัวยังคงมีอยู่สูง เนื่องจากการเป็นเมืองในหุบเขา

4. ระดับการศึกษาของคนในครอบครัว ชุมชนศิรีวงล้วนให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ให้ลูกหลานมีการศึกษาสูง นิยมให้ลูกหลานไปเรียนในเมืองครอบครัวส่งเสียให้เรียนตามกำลังของครอบครัว ส่วนใหญ่คาดหวังให้ลูกหลานมีการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี ในบางครอบครัวคาดหวังให้ลูกเรียนสำเร็จแล้วกลับมาทำงานที่บ้านเนื่องจากไม่มีคนดูแลสวนซึ่งในแต่ละปีได้รับผลผลิตมากกว่าเงินเดือนลูกจ้าง บางก็มีที่ทางอยากให้ลูกมาทำธุรกิจด้านบริการทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ของชำ ส่วนครอบครัวที่คาดหวังให้ลูกรับราชการ ส่วนใหญ่อยากให้เป็นครูเพราะเมื่อทำงานสักพักจะสามารถได้ย้ายกลับมาทำงานที่บ้านและได้ดูแลสวน เป็นต้น

5. ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ชุมชนศิรีวงมีชื่อเสียงในเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชนหลายอย่าง เช่น สินค้าจากผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ สบู่มังคุด สมุนไพรประเภทต่างๆ นอกจากนี้มีสินค้าประเภทผลไม้ตามฤดูกาล มังคุดเขาทุเรียนหมอนทอง ทุเรียนบ้าน และการแปรรูปเป็นมังคุดกวน ทุเรียนกวน ลูกประดอง ลูกประฉาบ

6. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ด้านความสัมพันธ์เรื่องการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริม เช่น แปรรูปผลผลิต ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ แปรรูปสมุนไพร และการถนอมอาหารจากผลผลิตในสวน และอาชีพเสริมคือการรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานในสวน เช่น ถางหญ้า เก็บผลผลิต นอกจากนี้ยังมีอาชีพด้านการบริการการท่องเที่ยว โดยชาวบ้านทำหน้าที่เป็นคนนำชม นำเที่ยว ให้ความรู้เรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งบริการที่พักในชุมชน แบบโฮมสเตย์

กิจกรรมที่คนในชุมชนทำร่วมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นงานบุญงานประเพณีต่างๆ ที่เป็นประเพณีประจำถิ่น เช่น เดือนสิบ สงกรานต์ ผ้าทอ ดกฐิน ทอดผ้าป่า ชุมชนยังคงอนุรักษ์ประเพณีดังกล่าว เพราะชุมชนยังให้ความสำคัญ มีผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับ

ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนมีบ้างเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ดิน เรื่องการปล่อยของเสียในพื้นที่ชุมชน เรื่องเล็กน้อยน้อย เป็นต้น

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนศิรีวงที่ลูกพัฒนาขึ้น ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สามารถอธิบายผลทางบวกและทางลบ ดังนี้

ผลทางบวก

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น เกิดอาชีพที่หลากหลาย มีอาชีพและการจ้างงานมากขึ้น มีการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น และมีเงินหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาสามารถสร้างงาน สร้างเงิน รายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน ทำให้คนรุ่นใหม่มีการศึกษาที่สูงขึ้น และมีงานทำหลากหลายประกอบกับการทำการเกษตรและการท่องเที่ยว การบริการเพิ่มขึ้นรวมทั้งสินค้าเกษตรที่ขายนักท่องเที่ยวมีราคาสูงเกือบตลอดปี นอกจากนี้ราคาที่ดินในพื้นที่จึงมีราคาสูงขึ้นแบบก้าวกระโดดในช่วงปี 2556-ปัจจุบัน

2. ด้านสังคม พบว่า ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงของการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสรรค์ ความเจริญทางชุมชนท้องถิ่น เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ ชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สูงขึ้นในชุมชน

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมดั้งเดิมมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต คนในชุมชนมีความภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง และยังคงมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมทางสังคมเช่นเดิม แต่ในการออกแบบการจัดงาน ชุมชนรับเอาความสมัยใหม่มาใช้ในการจัดงาน เช่นเดียวกับสังคมภาคใต้ทั่วไป คือ งานเกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ

4. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีร้านค้าเกิดขึ้นมากมาย นักท่องเที่ยวสะดวกในการเข้าถึงสิ่งของ มีการสร้างโครงสร้างแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ชุมชนศิรีวงมีสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประชาชนรู้สึกได้ถึงความเป็นเมือง เป็นเจ้าของพื้นที่

ผลทางลบ

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์ระหว่างกันในกลุ่มชน ค่าครองชีพสูงขึ้น เพราะราคาสินค้าในพื้นที่มีราคาสูงขึ้นตามที่ขายนักท่องเที่ยว

2. ด้านสังคม พบว่า ในอดีตชุมชนศิรีวง มีระบบความสัมพันธ์เป็นแบบเครือญาติ มีความสามัคคีกลมเกลียวกันสูงมาก มีการช่วยเหลือพึ่งพากันในเรื่องของการเก็บผลผลิต การพัฒนาชุมชน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ งานบุญต่าง ๆ ปัจจุบันจะแตกต่างจากในอดีตบ้าง เนื่องจากภาวะที่ทุกครอบครัวต่างก็ต้องขยันขันแข็ง ช่วยกันทำมาหากิน และเวลาในการพบเจอกันของแต่ละบ้านลดน้อยลง แต่เมื่อมีโอกาสหรืออยู่ในภาวะคับขัน การแสดงออกถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็ยังปรากฏให้เห็นบ้าง นอกจากนี้การถือครองที่ดินชุมชนมีการขายที่ดินให้กับนายทุนจำนวนมากขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาเนื่องจากขายให้กับนายทุนจะได้ราคาที่สูงมากกว่าขายให้กับคนในชุมชนนั่นเอง

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมในชุมชนเพิ่มขึ้น ชุมชนเข้าถึงความทันสมัยนำเอาความทันสมัยนั้นมาใช้ในวิถีของชุมชน เช่น ลักษณะของการสร้างอาคารบ้านเรือนแบบสมัยใหม่ ทำให้บ้านเรือนแบบเก่าเริ่มหายไป ร้านค้าในชุมชนเริ่มมีลักษณะอาคารแบบในเมืองมาวางอยู่ในหุบเขา จนทำลายทัศนียภาพและบรรยากาศธรรมชาติ

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อมีร้านค้าและที่พักเกิดขึ้นจำนวนมาก เกิดปัญหาเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและการบุกรุกพื้นที่การใช้ประโยชน์ ชุมชนมีการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรมากขึ้น เพราะลูกของผลผลิตจะได้ราคา ผลผลิตโต สวย ไม่มีการทำลายด้วยแมลงต่างๆ และมีขายตลอดปี เพราะมีการใช้สารเคมีเพื่อให้ได้ผลผลิตนอกฤดูเพื่อขายให้ได้ราคาแพงกว่าด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยว และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนศิรีวง ประกอบด้วย

1. ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนศิรีวงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้ประกอบการต่างถิ่นเข้ามามากขึ้นพร้อมกับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นการเพิ่มรายได้ คนในชุมชนประกอบอาชีพหลักเกษตรกรรม และประกอบอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นอาชีพรอง เช่น การบริการ การค้าขาย ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สูงขึ้นจากเดิมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การวิจัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้คนในชุมชนหันไปประกอบอาชีพเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยการสร้างบ้านเรือนที่มีการดัดแปลงเพื่อการค้า ประกอบอาชีพการขายของที่ระลึก สภาพเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นในลักษณะของการกระจายรายได้ มีภาระหนี้สินอาจเกิดจากการลงทุนผลิตสินค้า ระดับการศึกษาสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ ชาวคม (2548) ได้ทำการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด พบว่า ประเด็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวทางบก คือ การสร้างงานสร้าง

อาชีพมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้มาก มีการขยายการลงทุน การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ โครงสร้างด้านการผลิตมีการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวด้านลบ คือ มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน การอพยพแรงงานจากถิ่นอื่น การนำเข้าแรงงานจากต่างถิ่น ค่าครองชีพสูงขึ้น ราคาสินค้าสูงขึ้น สูญเสียศักยภาพด้านเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้ อูสา บุญบำรุง (2548, น.1) ได้ศึกษาเรื่องพลังงานน้ำกับภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาหมู่บ้านคีรีวง กล่าวว่า คีรีวงในวันนี้ชาวบ้านกำลังประสบปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากในกระแสนิยม ระบบการค้าขายและเศรษฐกิจแบบเงินตราได้คืบคลานผ่านวงล้อมแห่งชุมชนเขาคันค้อสมบูรณ์เข้าสู่คนคีรีวง ชาวคีรีวงต้องเผชิญกับการแข่งขันค้ากำไรอย่างไร้ขีดจำกัด ชาวบ้านแห่งคีรีวงเปลี่ยนจากการเกษตรเพื่อยังชีพเป็นเพื่อค้าขายเพื่อกำไร ผลผลิตจากหมู่บ้านนำไปซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นเงินตรา ชาวบ้านจำเป็นต้องผลิตพืชผลการเกษตรให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

2. ด้านสังคม ชุมชนคีรีวงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทำให้นายทุนและผู้ประกอบการเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่มากขึ้นในปัจจุบัน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน เช่น การทำถนน การจัดการระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ ที่มีมาตรฐานสะดวกสบาย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว และชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในสังคมมีความห่างเหินกันมากกว่าเดิม เนื่องจากคนในพื้นที่เป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน การเข้ามาของนักท่องเที่ยวทำให้มีโอกาสทำร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือกันได้ สอดคล้องกับการศึกษาปานจิตร จินนัทธ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2556) เรื่องศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนเกาะพะงัน พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเกาะพะงันส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนอย่างมาก การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ประชาชน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจบ้านเช่า ที่พักค้างแรมแก่นักท่องเที่ยว รถเช่า ร้านอาหาร ค่าครองชีพสูงขึ้น คนเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากเกษตรมาเป็นการบริการ คนในเกาะพะงันมีความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัว มีการแต่งกายนุ่งน้อยห่มน้อยเหมือนนักท่องเที่ยวตะวันตกมากขึ้น เมื่อมีการท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้น และมีการเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วจึงเกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อมีร้านค้าและที่พักเกิดขึ้นจำนวนมาก ที่ดินบางส่วนของชุมชนมีการเปลี่ยนมือจากคนในชุมชนเป็นของนายทุนมากขึ้น เนื่องจากขายให้กับนายทุนจะได้ราคาที่สูงมากกว่าขายให้กับคนในชุมชนนั่นเอง

3. ด้านวัฒนธรรม ชุมชนคีรีวงยังคงรักษาศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีประจำท้องถิ่น เช่น ผ้าขึ้นธาตุ เตือนสืบ สงกรานต์ ทอดกฐิน ผ้าป่า เป็นต้น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา ทำให้คนในชุมชนให้ความสนใจและร่วมมือมาก (พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส, ภัฏญกร นิลกาญจน์, 2559) สอดคล้องกับการศึกษาค่านิยมของสังคมในชุมชนเพิ่มขึ้น ชุมชนเข้าถึงความทันสมัยนำเอาความทันสมัยนั้นมาใช้ในวิถีของชุมชน เช่น ลักษณะของการสร้างอาคารบ้านเรือนแบบสมัยใหม่ ทำให้บ้านเรือนแบบเก่าเริ่มหายไป สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญญารัตน์ ธรรมวรรณ (2557) ในเรื่องผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่ ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า การจัดการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและทรัพยากรวัฒนธรรม ทางสังคมพบว่าชุมชนได้รับความสะดวกสบายในด้านสาธารณูปโภคมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น ผลกระทบทางลบคือความสัมพันธ์ในครอบครัวมีน้อยลง สังคมมีความแตกแยกมากขึ้น มีการเลียนแบบวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวก่อให้เกิดการขัดแย้งกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน

4. ด้านสภาพแวดล้อม ชุมชนคีรีวงด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีร้านค้าเกิดขึ้นมากมาย นักท่องเที่ยวสะดวกในการเข้าถึง สิ่งของ มีการสร้างโครงสร้างแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเกิดปัญหาเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและการบุกรุกพื้นที่การใช้ประโยชน์ ชุมชนมีการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรมากขึ้น เพราะขายได้ราคาแพง และมีขายตลอดปี รวมถึงการขายในนอกฤดูการผลิต สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของปานจิตร จินศิริ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2556, น.158-159) เรื่องศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนเกาะพะงัน พบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเกาะพะงันส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนอย่างมาก ชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบและอิงอยู่กับธรรมชาติได้เริ่มหายไป และพื้นที่ในบริเวณเกาะเริ่มประสบกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีน้ำเสียจากโรงแรม ที่พัก และตลาด มีขยะที่เกิดจากการบริโภคต่างๆ เพิ่มขึ้น เมื่อมีการท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้น และมีการเจริญเติบโตทางด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วจึงเกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อมีร้านค้าและที่พักเกิดขึ้นจำนวนมาก ที่ดินบางส่วนของชุมชนมีการเปลี่ยนมือจากคนในชุมชนเป็นของนายทุนมากขึ้นเนื่องจากขายให้กับนายทุนจะได้ราคาที่สูงมากกว่าขายให้กับคนในชุมชนกันเอง

สรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชนคีรีวงจากการท่องเที่ยว และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนคีรีวงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบ (Finberg,1962). ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนได้รับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วจาก การท่องเที่ยว จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่คีรีวงมาอย่างยาวนาน พื้นที่คีรีวงมีภูมิศาสตร์ที่ดี ตั้งอยู่ใกล้อำเภอเมือง มีถนนหนทางที่เข้าถึงได้ง่าย มีพื้นที่เป็นภูเขา และมีหมู่บ้านอยู่ในหุบเขา มีความโดดเด่นด้านบรรยากาศธรรมชาติที่สวยงาม มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีโอกาสในการได้พบปะกับนักท่องเที่ยวที่นำพาวัฒนธรรมอื่นเข้ามาด้วย สอดคล้องกับการกล่าวถึงการสรุปแนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของนิยพวรรณ วรณศิริ (2540) ได้สรุปหลักการหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากแนวคิดหลักจากสำนักอังกฤษ สำนักเยอรมัน และสำนักอเมริกา ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ปัจจัยด้วยกัน คือ หลักภูมิศาสตร์ไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คนที่มีเศรษฐกิจดีจะมีโอกาสในการนำวัฒนธรรมติดตัวไปสังสรรค์กับวัฒนธรรมอื่นได้ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การมุ่งใจไปแลกเปลี่ยนพฤติกรรม วิธีการใหม่ๆ หรือความรู้ สุดท้ายคือปัจจัยการคมนาคมขนส่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เช่น ถนนดี พาหนะดี การเดินทางในระยะทางไม่ไกลเกิน ล้วนแล้วแต่เป็นอัตราเร่งการแพร่กระจายที่ดีด้วย

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต โดยมีการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสนับสนุน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมดังกล่าว การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ทำให้ชุมชนมีความสุข ความสะดวกสบายและมีการพัฒนาสู่ความทันสมัย การเปลี่ยนแปลงเชิงลบทำให้ชุมชนอ่อนแอ ไม่มีความสุขและมีปัญหา เกิดการปรับเปลี่ยนของวัฒนธรรมจากการยอมรับวัฒนธรรมและความเจริญภายนอก ดังนั้นการตระหนักในมิติเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนทางการท่องเที่ยว ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ เอกชน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการเตรียมตัว เตรียมพร้อมกับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น (Louvered, Jordan J. 1988). ความเป็นชุมชนแบบดั้งเดิม ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตเพื่อสามารถรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนคีรีวงไว้ได้ ก่อนจะได้รับผลกระทบถูกกลืนกลายไปกับวัฒนธรรมใหม่ที่แพร่กระจายเข้ามากับการท่องเที่ยวทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ ขาวคม. (2548). *ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นใน อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด*. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย. สาขาอุทยานและนันทนาการ.
- นิยพรรณ วรณศิริ. (2540). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา เลิศไกร, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(2).
- ปรีชา สามัคคี และปัญญา เลิศไกร. (2557). การสังเกต 360 องศาเพื่อการวิจัยและพัฒนา. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 6(1).
- ปานจิตร จินศิริ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2556). *ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชาวเกาะพะงันบทความจากการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย*.
- พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วัดพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(2).
- วรรดี เลิศไกร จรุงใจ มนต์เลี้ยง และสุชาติ จิตกล้า. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การจัดกิจกรรมของเล่นภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย กรณีเทศบาลตำบลหนองหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 8(1).
- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). *การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชนจากการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดนนทบุรี*. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย. สาขาวิชาการประกอบการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*.
- อัญญารัตน์ ธราวารณ. (2557). *การศึกษผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเมืองเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะโบราณคดี. สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม.
- อุสา บุญบำรุง และคณะ. (2548). *ผลงานน้ำกับภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาหมู่บ้านคีรีวง*. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน. (2559). *ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน*. นครศรีธรรมราช.
- Ann R. J. Briggs, Marianne Coleman and Marlene Morrison. (2012) *Research Methods in Educational, Leadership and Management*. California: SAGE publication Inc.
- Barney G. Glser. (1978). *Advances in the Methodology of Grounded Theory Theoretical Sensitivity*. University of California San Francisco.
- Finberg. H.P.R., ed. (1962). *Approaches to History, A Symposium*. University of Toronto press.
- Louvered, Jordan J. (1988). *Analyzing Decision Making*. California: Sage Publications Inc.

ผู้เขียน

ดร.สุดาวรรณ มีบัว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
e-mail: sudawan_mee@nstru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย เอื้อจิตรเมศ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
e-mail: wanchai_uej@nstru.ac.th

อาจารย์วาทิ ทรัพย์สิน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
e-mail: watee_sub@nstru.ac.th